

аналізу чи інтерпретації. Звичайно, що єдиного алгоритму при розробці завдань для самоконтролю не може бути, необхідно враховувати особливості викладання кожної окремо взятої дисципліни.

При організації самоконтролю обов'язково потрібно враховувати психологічні аспекти. Студент повинен отримувати задоволення не від того, що він просто щось робить добре, а від того, що він вибрав певну справу і саме її робить добре. Тому завдання, винесені для самоконтролю повинні бути різноплановими, мати різний ступінь складності і передбачати можливість вибору студентом того чи іншого завдання. Думка про неспроможність вирішення усіх завдань може призвести до повного небажання робити будь-що, замість того, щоб спрямувати свої зусилля на вирішення питань, які є найбільш цікавими для студента. Ще одним варіантом побудови завдань для самоконтролю може бути самостійна розробка студентом завдань з тієї чи іншої теми. Це дозволить проявити свою компетентність і відчутти свою значимість. Самозадоволення особистості у житті обумовлена тим, що співвідносяться між собою реалізовані та потенційні здібності. Правильно організована система самоконтролю дозволить підготувати не лише хорошого виконавця, але й особистість, яка здатна нести відповідальність за свої дії та приймати самостійні рішення.

Контроль за системою знань студентів є тією ланкою, яка безпосередньо визначає рівень освіти випускників навчального закладу та його імідж. Крім того, контроль виступає інструментом розробки та вдосконалення програм підготовки студентів.

Н. О. Бескоровайна,

ст. викл. кафедри іноземних мов
фінансово-економічного факультету

КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ЯК СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Контроль — невід'ємна частина навчання. У залежності від функцій, що виконує контроль у навчальному процесі, можна виділити три основних його види: попередній, поточний, підсумковий.

Призначення попереднього контролю полягає у встановленні вихідного рівня знань студентів і, насамперед, індивідуального рівня кожного учня.

Успіх вивчення будь-якої теми залежить від ступеня засвоєння тих понять, термінів, положень і т. ін., що вивчалися на попередніх етапах навчання. Якщо інформації про це у викладача немає, то він позбавлений можливості проектування і керування нав-

чальним процесом і, вибору оптимального його варіанта. Попередній контроль знань необхідний ще і для того, щоб зробити зріз вихідного рівня навченості. Порівняння вихідного початкового рівня навченості з кінцевим (досягнутим) дозволяє вимірювати «приріст» знань, ступінь сформованості умінь і навичок, аналізувати динаміку й ефективність навчального процесу.

Найважливішою функцією поточного контролю є функція зворотнього зв'язку. Зворотній зв'язок дозволяє викладачеві одержувати інформацію про хід процесу засвоєння в кожного студента. Зворотній зв'язок повинен нести інформацію не тільки про правильність чи неправильність кінцевого результату, але й давати можливість здійснювати контроль за ходом навчального процесу. Тестові завдання для поточного контролю формуються так, щоб охопити всі найважливіші елементи знань, умінь, що вивчаються студентами протягом останніх 2—3 уроків. Після завершення роботи обов'язково аналізуються допущені помилки.

Студенти завжди повинні знати, що процес засвоєння буде оцінюватися. Це означає, що необхідний інший вид контролю, що покликаний дати уявлення про досягнуті результати. Цей вид контролю звичайно називають підсумковим. Підсумок може стосуватися як окремого циклу навчання, так і цілого предмета чи розділу. У практиці навчання підсумковий контроль використовується для оцінювання результатів навчання, досягнутих наприкінці роботи над темою чи курсом.

Для підсумкового контролю з високою ефективністю можуть бути застосовані відповідним чином складені тести навченості. Головна вимога до підсумкових тестових завдань — вони повинні відповідати рівню національного стандарту освіти.

Методи контролю знань студентів

Проблема співвідношення усних і письмових форм контролю вирішується в більшості випадків на користь останніх. Вважається, що усний контроль не забезпечує належної об'єктивності. Письмова перевірка, забезпечує більш високу об'єктивність.

Однак, оцінювання як при усному, так і при письмовому опитуванні є неточним. Основними недоліками цих методів є суб'єктивність оцінок.

Однозначні оцінки здатні дати лише об'єктивні методи контролю якості знань учнів — тести. Тест — це засіб, що дозволяє виявити рівень і якість засвоєння. Однак при використанні тестів також виникає ряд проблем.

При підготовці матеріалів для тестового контролю необхідно дотримуватись наступних основних правил:

- не можна включати відповіді, неправильність яких на момент тестування не може бути обґрунтована студентами;
- неправильні відповіді повинні конструюватися на основі типових помилок і повинні бути правдоподібними;
- правильні відповіді серед усіх пропонованих відповідей повинні розміщатися у випадковому порядку;
- питання не повинні повторювати формулювань підручника;
- відповіді на одні питання не повинні бути підказками для відповідей на інші;
- питання не повинні містити «пасток».

Тести навченості застосовуються на всіх етапах навчального процесу.

Природно, не всі необхідні характеристики засвоєння знань можна одержати за допомогою тестування. Такі, наприклад, показники, як уміння конкретизувати свою відповідь прикладами, знання фактів, уміння зв'язано, логічно і обґрунтовано виражати свої думки неможливо діагностувати тестуванням. Це означає, що тестування повинно обов'язково комбінуватися з іншими (традиційними) формами і методами перевірки. У закордонних країнах у практиці контролю нерідко використовуються так звані тести успішності, що включають кілька десятків завдань. При цьому використовуються два види завдань:

а) такі, що потребують від учнів самостійного складання відповіді (завдання з конструктивним типом відповіді);

б) завдання з вибіркоким типом відповіді. В останньому випадку учень вибирає з числа пред'явлених відповідей, яку він вважає правильною.

Слід відзначити, що ці типи завдань також зазнають серйозної критики через необ'єктивність оцінювання.

М. А. Болюх, канд. екон. наук,
доцент кафедри обліку в кредитних
і бюджетних організаціях та економічного аналізу
М. І. Горбаток, канд. екон. наук,
професор кафедри обліку в кредитних
і бюджетних організаціях та економічного аналізу

КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ПОТОЧНОЇ УСПІШНОСТІ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Майбутнє належить тій цивілізації, яка максимальною мірою забезпечуватиме розвиток інтелектуального і творчого потенціалу своїх громадян. А це буде можливим лише тоді, коли вища освіта буде тісно пов'язана з реальним життям і передбачатиме основні